

Biografi af Claus Christiansen Wiinholt

Hans egne optegnelser, med korrekt gengivet stavemåde, dog har jeg undladt store bogstaver for navneord. Da jeg har svært ved at undlade at blande mig, vil der nok komme nogle pip fra mig undervejs. *Ingelise Poulsens kommentarer blå*

Det er mærkeligt at tænke sig, at han sad og nedskrev dette for 250 år siden.

Her er de så:

1. Kapitel 1729-1739

”Jeg reiste da i Aaret 1729 den 29. Augusti ved min faders geleide til Helsingør, i tanke strax at obtinere kostpengene 4mk. 6 d, som da faldt ugentl. til Subsistence der, men jeg kom for sildig til at nåe dem det år, saa at Frølund's ophold skildte mig og for en tiid ved dette gode. (*Rimeligvis Andreas Frølund 1669-1731, Rektor ved Metropolitanskolen (Bricka)*). *Hvad der hentydes til med "hans ophold" er ikke klart. Derimod var Københavns brand 1728 grunden til, at C. Wiinholt ombytter skolen i København med den i Helsingør.*)

Jeg resolverede dog til at blive der, endskiøndt jeg var fremmed og kjendte ingen, da den gode rector P e d e r C l o d lovede at ville forstrække mig til ophold, indtil leylighed faldt til beneficiers nydelse.

Jeg blev derpå dagen efter min ankomst fremstillet i scolen for at gjøre en prøve = stiiil med mester = og 5te lectie, og fik derefter sted på den 2den part i mesterlectien, hvorpaa min fader reyste hjem. *Kvik dreng, som kunne springe et trin over, så var farmand nok svært tilfreds!*

Som rector hafde hørt, at jeg hafde været blandt concertisterne i Kbh., vilde hand og erfare min progress i musicen, lod derfor d. 31. aug. Byens musicanter møde i scolen, for hvilke jeg fremlagde partierne til nogle synge-arianer, som jeg hafde med mig, og ved deres udførelse fandt rector's, hørernes og andre nærværendes behag.

– Dette gav leylighed til at jeg hastig blev frelst fra min første sorg der var daglig føde; thi 4de lecties hører C h r i s t i a n i M e j e r var næste søndag derefter inviteret med de fornemmeste borgere i byen hos Cancellie Assessor T o r b e n S t a t z på et aftens maaltid, og da hand kom der og fornam, at musicanterne skulde opvarte over bordet, forestillede hand værten mit komme til scolen, og at jeg kunde assistere med vocal-music til giæsternes fornøjelse, hvorfor jeg strax blev kjaldet, og efter at jeg dermed hafde fornøyet dem, og blev på alles vegne takket af Mejer, bad jeg ham at intercedere for mig hos saa mange, at jeg kunde faae en dags kost hos hver i ugen som og skeede.

Tiid efter anden fandt jeg flere velyndere, som i adskillig maade rakte mig haanden, saa at, da jeg omsider fik kostpengene og andre scholens beneficier, lagde jeg det alt op hos rector, indtil jeg i aaret 1731 blev dimitteret til Academiet, da jeg hafde samlet saa meget, at jeg fik meget gode klæder og linned, og hafde endda noget i behold, som kunde tiene mig nogen tiid til ophold ved Academiet.

Efter at jeg uden nogen skillings bekostning for mine forældre fra mit 12. aar af var bleven indskreven blandt studenternes tall, fik jeg strax condition hos velædle Doct. Medicinæ i

København D a n i e l W a g n e r at informere hans børn, men som lønnen kun var 2 Rdl. Månedl. og jer deraf skulde skaffe mig selv kost, kammer ect., saa kunde jeg ikke derved subsistere, søgte derfor leylighed til at kunde faa en condition på landet, og skrev i den henseende til min salig morbroder Hr. P h i l i p A d a m G y r s t i n g, daværende sognepræst til Førslev i sjælland, til om at see mig ved leylighed hjulpen. – Hand hafde nyelig forhen faaet kommission fra forpagterens Henric Kiers enke på Hougaard her nær ved, at forskaffe hende en studeret til at læse med hendes eneste søn mod løn af 24 Rdl., og frie kost, kammer ect., hvilken blev mig strax tilbuden, og reyste saa efter at jeg var afskediget fra Wagner ved Michaelis tiid (*29. september*) 1731 til Lolland, hvor jeg forefandt et got bord, og skikkelige mennesker at omgaaes, saa at jeg gierne hafde villet blive der længere; men som Examina Academica laa mig paa hierte, og just i denne tiid af Chr. 6te anordnede nye fundatz for Academiet blev publiceret, hvorved exigeredes mange ting af examinandis, som ikke forhen var lagt grund til i scolen, resolverede jeg at reyse til København ved Michaels 1732 for at blive ved Academiet, indtil jeg fik examin sustinendi. (*bestod eksamen*)

Jeg kom da til København igien, men kun med liden forraad til ophold mod vinteren, og med en qvartan feber (=Lollandsk syge, koldfeber) i legemet, som jeg fik på reysen over søen (*fra Lolland til Sjælland!! Ja, tiden var unægtelig en anden*), der og holdt mig den gandske vinter, dog ikke sterkere at jeg dog kunde freqventere Collegia, og søge indgang i adskillig got folks huse, som var mig i mange maader bevaagne, og kom derved saa vidt, at jeg den 3. maji 1733 lykkelig substinerede Examen Philisophicum – Bacchalaurograden hafde jeg vel faaet character til, men ikke penge til, hvorfor jeg og ikke gjorde mig tanke om den, førend jeg ved leylighed besøgte en af mine velyndere faae dage før graden skulde staae, som var hofmesteren hos Geheime Raad Rosenkrantz's søn Seig. H u t t f e l d t, som vilde, at jeg skulde have den, overtalede derfor den unge Rosenkrantz at skrive til Decanum Etats Raad Gram for mig. Brevet bar jeg hen, og fik derpaa graden (*Bachelor*) uden nogen skillings bekostning.

Efterat dette pust saaledes lykkelig var overstanden, reyste jeg en 14 dages tiid ud på landet for at recreere sind og legeme, og besøgte mine morbrødre Hr. Philip i Førslev, Willem Gyrsting, degn i Weilø (Præstø a.), og min moster Maren, gift med Henric Jensen, forpagter på Svendstrup ved Ringsted, begav mig derpaa til Kbh. igien for at gaae videre frem ved Academiet.

Strax ved min ankomst kom jeg 2den gang i condition hos Doct. Wagner og læste for hans børn, indtil hans ældste søn Daniel Bottsac Wagner (Nu præst i Holsteen) kom fra mig i aaret 1734 i 5te lektie i Københavns scole, og paa det, at jeg i den tiid skulde mangle til fornøden ophold, besørgede den gode Wagner mig og i samme tiid condition hos Jomfr. Hæsecher, hvor jeg nød 4 Rdl. Månedlig for 4 timers daglig information.

Denne jomfrue blev siden gift med Justits Raad og Lands Dommer Høserich i Lolland, og efter et forargeligt ægteskab med hverandre, druknede begge tillige samt et af deres børn, da de vilde spadsere paa isen uden for den gaard i Maribo, på søen in Nov. 1756, hvor de boede.

Ved Michaelisdag 1734 forskaffede D. Wagner mig til belønning for min fliid med hans søn, condition hos Høyædle og Velbaarne Hr. Oberst Lieutenant Commandant paa Rosenborg Slot i Kbh., M a g n u s L a n g h o r n, (*han var slotsforvalter*) hvis børn jeg informerede på 4de aar, og nød i den tiid min kost ved Commandantens bord om middagen, og 4 Daler om maaneden for 4 timers information daglig.

Anno 1735 den 30. Juni substinerede jeg Examen Theologicum under Professor Steenbuch og Wøldike, og d. 19. Aug. Nest efter prædikede jeg for Demis under Steenbuch. Derefter, saa længe jeg forblev i Kbh., frekventerede jeg flittig Professor Reusses Collegium over Theologicum Moralem, som var mig til megen nytte. Undertiden exercerede jeg mig og i at prædike baade i Københavns og Fredericsbergs Kirke, hvor mine forældre da boede efter Københavns ildebrand, og omsider ved forefaldende vacancer supplerede jeg til Hans Kgl. Majestæt om vocation til præsteembedet.

Først i aaret 1738, da Hr. Frantz Georg Wulff, som til den tiid hafde opvartet det Høy-Grevelige Herskab af Reventlow med cabinets prædikener, blev af dem kaldet til sognepræst for Vesterborg og Birket menigheder, loed jeg fra Kbh. indløbe en supplicqve til Herskabet, som den tiid residerede på Tølløse i Seeland (*Sjælland*), om at succedere Hr. Wulff som deres cabinet-prædikant.

Og som jeg var dem gandske ubekiendt, grundede jeg min supplicqve nest Guds Forsyn og Herskabets Naade, på min salig faster Margrethe Wiinholts navn, som hafde tient Grefinden som kammerpige i 14 aar, og det i de besværlige tiider, da Greven stod i Keyserlig tjeneste i krigen i Tydskland og Italien, hvor Grefinden fulgte sin herre.

Christian Detlev. f. 1671, †1738, gik 1702 som Generalmajor med de danske Hjælpetropper til Italien, kommanderede et korps ved Inn og indtog Fæstningen Straubingen, hvorfor han blev udnævnt til Generalfeltmarschallieutenant. Han overtog i Vinteren 1705 Overkommandoen over de k. k. Tropper i Italien. blev farligt saaret og maatte trække sig tilbage for Vendômes Overmagt. Grevinden var Benedikte Margaretha f. Brockdorff

Min ansøgning blev i naade anseet, og jeg fik i ugen før paaske ordre at prædike paa Tølløsegaard Skiertorsdag, 1. Paaskedag, og 1. Søndag efter Paaske, og da jeg hafde holdt den sidste prædiken, loed Grefinden mig forstaae, at jeg hafde fornøyet dem, og forærede mig en banco seddel på 10 Rdl, og tilbød mig condition hos dem for kost og løn, som mine formænd ikke hafde haft og jeg altsaa ikke tænkte paa, men alene ligesom de at opvarte dem med prædiken i residencen i Kbh., og mellem stunder paa Tølløse, og derefter ved forefaldende leylighed at promoveres til præstekald.

Men som det var besluttet at de i dette aar vilde reyse til deres godser i provincerne, vilde de, at jeg skulde tiene for kost og løn, for bestandig at følge dem og tillige skulde ved forefaldende vacance frem for andre promoveres, hvilket tilbud jeg og med min Principals Oberst Langhorns raad toeg imod, og saaledes tog afsked fra ham in april 1738 og samme tiid tiltraadte min station paa Tølløse, hvor det Høyge Herskab laa stille den gandske sommer, og jeg der prædikede for dem hver Søn- og Helligdag, samt daglig holdt morgen- og aftenbøn.

I juni måned efter min ankomst reyste jeg med Herskabets permission til Kbh. for at afhente hos Etatsraad Gram *Grønbechs Stipendium*, som til den termin var 10 Rbd. Croner, hvilket jeg ved aarets begyndelse var inscriberet for. Men som Gram fornåm, at jeg var kommen i denne condition, og ikke stadig kunde være ved Academiet, loed han mig forstaae, at jeg ikke kunde nyde det herefter, som jeg Gud skee Lov heller ikke trengte til. (*Næh, men det kunne du da selv have regnet ud, og sparet rejsen – eller Hva?*)

Hen paa sommeren begyndte Greven at blive sygelig, og fandt hevelse i sine been, hvorved den foresatte reyse blev opsatt, saa som den alviise Gud behagede ved legemets brøstfældighed at erindre ham om den forestaaende himmelske reyse, som gik for sig den 1. oktober 1738 i hans alders 68. aar, efter at han hafde været sengeliggende i 3 uger.

I december nest efter kom breve fra Lolland med anmeldelse om Hr. Frideric Støedts død i Horslunde, hvorved jeg nu ventede, at Guds Forsyn hafde aabnet en dør for mig, som jeg var særdeles glad ved paa denne tiid efter Grevens død, formedelst den idelige opvartning jeg da hafde ikke alene den gandske dag, men en stor deel af natten med, med at læse og syngte for Grefinden, som og med at skrive hendes breve til hendes børn og andre høye Herskaber, som hun ingen af de andre domestiqvier vilde betroe til.

Men Grefinden forhalede tiiden det allerhelligste hun kunde for at holde paa mig indtil den 31. Jan 1739, da jeg fik hendes *Vocations Brev* at være sognepræst for Horslunde og Nordlunde menigheder, som af Hans Kgl. Majestæt blev confirmeret d. 6. Feb. Nest efter, hvorpaa jeg paa en 8 dages tiid reyste til Kbh. , for at løse min confirmation , at equipere mig med præste habit, og at tage afskeed med mine forældre, og på retouren toeg sidste afsked hos Grefinden, gik saa til Fyen, hvor jeg i Sct. Knuds Kirke blev af Biskop Ramus ordineret den 13. Marts, og efter min ankomst fra Fyen over Langeland hertil den 24. Marts, holdt jeg her min indgangsprædiken den 1te Søndag efter Paaske, som var den 5. April.

Samme aars 7de Juli døde Grefinden, som ikke efter hendes Herres død hafde været under aaben himmel. Efter hendes død toeg hendes 2den søn Greve Christian Detlev Grevskabet Christianssæde, som ham efter forældrenes testemante var tilfalden, i fuldkommen possession.

2. Kapitel 1739-1757

Samme sommer hafde jeg min salig faders besøgelse her, som på en 8 dages tiid fornøiede sig hos mig ved at erfare det steds omstændigheder, Gud havde sadt mig på. Hand levede indtil aar 1744, og var hans sidste forretning at lede min søster Anne Magdalene til brudeskamlen, som da blev gift med Nicolai Hornemann, material forvalter ved Fredensborg Slot, da hand samme dag fik ved sygdom dødens bud, og døde faa dage derefter hos dem paa Fredensborg.

1739 den 17. November kom jeg i Herrens navn i ægteskab med min første hustru Dorothea Bildsøe, en datter af Mag. Lorentz Bildsøe og Anna Sophia Lundt, præstefolk i Kettinge, hvor hun var født 26. Maj 1708.

Hun kom i ægteskab 1 med Hans Christian Jessen, sognepræst til Halsted og Avnede aar 1729 den 7. Sept., i hvilket ægteskab hun fik en søn, Hans Christian Jessen, som blev fød in Dec. 1730, men kort derefter mistede hun sin mand ved en pludselig død d. 14. Januarii 1731. Samme aar 10. Okt., kom hun i 2. ægteskab med salig Frideric Stødt her, som hafde mistet sin første hustru Margrethe Hedevig Ahlefeldt paa samme tiid som hun sin mand ved den grasserende sygdom, som i det aar borttog mange her i egnen. (*så vidt jeg ved var det mæslinger*)

I dette ægteskab levede hun med ham, ligesom hand med sin 1ste hustrue, uden børn, og måtte ved hans dødelige afgang den 20. November 1738 see sig 2den gang sat i den bedrøvelige enkestand.

Efter at Gud hafde samlet mig med hende som meldt udi ægteskab besøgte min moder os om sommeren 1740, og hafde sin yngste datter Anne Cathrine med sig, hvilken vi beholdt hos os til opdragelse, da hun efter 8te dages besøgelse hafde seet sig om hos os og reyste bort. Aaret derefter behagede det Gud at bortkalde min salig moder.

Denne min yngste søster blev i aaret 1748 gift med Christian Andersen, selveyer i Uhrne her i sognet, og efter hans død 1754 blev aaret derefter gift med Niels Gram, min nuværende hustrus halvbroder Hr. Mogens Grams søn i Erringelef.

I 6 aar behagede det Gud at glæde mig ved denne hustrues kierlige omgiengelse, i hvilken tiid hand foruden meget andet gode, som vi daglig saae fra Hans faderlige haand ogsaa velsignede os med 6 børn, nemlig 2 sønner og 4 døttre, og ligesom vi flittig byggede paa verden, saa efterlod vi og ikke at bygge paa det huuses værelser, som Gud hafde sat os udi.

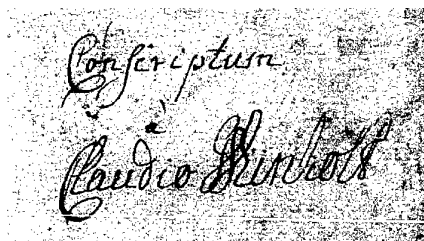
Men d. 7. dec. 1745 da hun lykkelig, dog efter haard strid, blev forløst med tvillinger, foromtalte 2de sønner, blev hun d. 12. dec. angrebet af en hidsig feber, som den 18de i samme maaned endte mig til stor sorg hendes dage, idet hun efterloed sig 5 umyndige børn. Den ældste datter beredede veyen ved døden for sin moder efter 15 ugers liv hos os. Den eene tvillinge-søn fulgte sin moder i døden den 14. Januar 1746. De øfrige 1 søn Joh. Frederik og 3de døttre af det ægteskab lever endnu. Herren være deres ledsagere til alt det, som kand giøre dem lykkelige i tiid og evighed!

Min Stiv-søn Hans Christian Jessen, som hos mig er bleven opdraget og informeret og i sit 18de aar deponerede 1748, og aaret efter substinerede (*bestod*) examen philisophicum med caractere laudabili (*prisiværdig, rosværdig*) og hafde desuden lagt sig med meget god fremgang efter det franske og engelske sprog samt andre smukke videnskaber blev aar 1751, da han var reyst fra mig til Mariboe, for at besøge sin moster Mette Christine Bildsøe i ægteskab med Johan Møller Handels-Mand, der angreben af børne-kopper, og måtte derved den 14. junii ende sine dage.

Aar 1747 den 16. februar træder jeg i Herrens navn i 2det ægteskab med jomfrue Karen Schritzmeyer, født o Erringelef præstegaard i Lolland d. 17. december 1723 af forældre Hr. Knud Schritzmeyer, sogne-præst sammesteds, og Anne Birgitte Zimmer (datter af sognepræst Gregers Zimmer i Nykøbing-Falster), men som begge forældre blev i hendes spæde barndom ved døden bortkaldede, maatte hun med 3de søstre, alle smaae, søge brød og opdragelse hos fremmede, og falt da ved Guds forsyn i hendes lod i dette huus hos min salig formand og 1. hustrue, hvor hun bestandig forblev, indtil hun naaede den forstand og alder til at forestaae et huus, at jeg, da Gud hafde bortkaldet min første medhielp, saae mig best tient med hende baade til hustrue for mig og til moder for mine smaae børn. (*Ja, det kalder man 2 fluer med ét smæk!*).

Vores ægteskab, som Gud skee tak! Stedse har været ført i kierlighed og fred, og været i mange maader velsignet af Gud til velstand, har heller ikke manglet velsignelse indtil denne dag af børn, da vi deraf seer 3 sønner og 2de døttre, som alle endnu lever. Gud give os og dem naade til at leve til Hans ære og døe til vor salighed!

Johann v. Meiberg: 1757. Temporibus dentur cetera nota Deo.

Conscriptum
Cav. v. Meiberg

